

KNF

**KOMISJA
NADZORU
FINANSOWEGO**

**SYTUACJA SEKTORA BANKOWEGO
W 2018 ROKU**

**URZĄD KOMISJI NADZORU FINANSOWEGO
Warszawa, 2019**

SPIS TREŚCI

Baza kapitałowa	3
Sytuacja w zakresie bieżącej płynności.....	5
Wyniki finansowe.....	6
Skala działania i struktura sektora bankowego.....	8
Kredyty dla sektora niefinansowego	11
Jakość portfela kredytowego	13
Pozostałe aktywa	15
Źródła finansowania	15
Testy warunków skrajnych.....	17
Wycena rynkowa banków notowanych na GPW	18
Rola sektora bankowego w gospodarce.....	19
Wyzwania stojące przed sektorem	19
<i>Suplement</i>	
<i>Wpływ zaudytowanych wyników Getin Noble i Idea Bank na sytuację sektora bankowego</i>	<i>22</i>
SPIS TABEL	23
ANEKS - Banki i oddziały instytucji kredytowych według udziału kapitału polskiego.....	24

Sytuacja sektora bankowego w 2018 r.

W 2018 r. sytuacja sektora bankowego^{1,2} pozostawała stabilna, czemu sprzyjało utrzymujące się wysokie tempo wzrostu gospodarki (według wstępnych szacunków GUS roczne tempo wzrostu PKB w 2018 r. wyniosło 5,1%), dalsza poprawa sytuacji na rynku pracy (stopa bezrobocia rejestrowanego obniżyła się do 5,8%, a BAEL do 3,8%; wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw w ujęciu rok/rok wzrosło nominalnie o 7,1%, a realnie o 5,4%), jak też poprawa nastrojów przedsiębiorstw i konsumentów.

Bieżąca prognoza NBP (z marca 2019 r.) wskazuje na utrzymanie się relatywnie wysokiego tempa wzrostu PKB w 2019 r., choć ma być ono niższe od odnotowanego w 2018 r. (zgodnie z projekcją tempo wzrostu w latach 2019-2021 wyniesie odpowiednio: 4,0%, 3,7% i 3,5%, co oznacza pewne podniesienie prognoz w stosunku do projekcji z listopada 2018 r.).

Baza kapitałowa

Tabela 1. Fundusze własne, kwota ekspozycji na ryzyko, współczynniki kapitałowe

	Wartość (mld zł)				Zmiana w 2018	
	12/16	12/17	09/18	12/18	mld zł	%
Fundusze własne, w tym	175,5	197,6	209,0	204,6	6,9	3,5%
Kapitał Tier I	159,8	179,5	188,4	184,1	4,7	2,6%
Kapitał Tier II	15,6	18,2	20,6	20,4	2,3	12,5%
Łączna kwota ekspozycja na ryzyko	990,3	1 042,5	1 088,0	1 071,3	28,7	2,8%
- kredytowe, kontrahenta, rozmycia oraz dostaw	879,5	943,8	986,2	971,7	28,0	3,0%
- operacyjne	80,0	79,6	81,7	81,5	1,9	2,4%
- pozostałe ³	30,8	19,2	20,1	18,0	-1,2	-6,1%
Współczynnik kapitału Tier I (T1)						
Sektor	16,1	17,2	17,3	17,2		
Banki komercyjne	16,1	17,3	17,4	17,2		
Banki spółdzielcze	16,0	16,2	16,7	16,8		
Łączny współczynnik kapitałowy (TCR)						
Sektor	17,7	19,0	19,2	19,1		
Banki komercyjne	17,8	19,1	19,3	19,2		
Banki spółdzielcze	17,1	17,1	17,6	17,7		
Banki niespełniające wymagań regulacyjnych⁴						
Liczba banków	5	4	9	7		
Udział w aktywach	1,4%	0,0%	0,1%	0,2%		

¹ Uwaga: Dane UKNF pochodzą z bazy danych z dnia 2 kwietnia br. i nie uwzględniają późniejszych korekt.

² Uwaga: Począwszy od stycznia 2018 r. podmioty sporządzające sprawozdania finansowe zgodnie ze standardami MSR/MSSF zobowiązane są do stosowania standardu MSSF 9 „Instrumenty finansowe”, który zastąpił dotychczasowy standard MSR 39 „Instrumenty finansowe: ujmowanie i wycena”. Konsekwencją wprowadzenia MSSF 9 była zmiana zasad prezentacji bilansu, klasyfikacji i wyceny instrumentów finansowych, rozpoznawania i kalkulacji utraty ich wartości oraz zmiany w rachunkowości zabezpieczeń. Szerzej zob.: „Dane miesięczne sektora bankowego”, UKNF; „Instrukcja FINREP jednostkowy”, NBP; „Raport o stabilności systemu finansowego”, NBP czerwiec 2018; raporty okresowe banków notowanych na GPW. Mając to na uwadze UKNF dokonał zmian w sposobie prezentacji niektórych kategorii, w związku z czym nie wszystkie dane prezentowane w raporcie są w pełni porównywalne z jego poprzednimi edycjami.

³ Kategoria ta obejmuje łączną kwotę ekspozycji na ryzyko z tytułu ryzyka pozycji, ryzyka walutowego i ryzyka cen towarów, stałych kosztów pośrednich, dużych ekspozycji w portfelu handlowym, rozliczenia/dostawy oraz innych ekspozycji na ryzyko.

⁴ W zakresie minimalnego poziomu kapitału założycielskiego lub minimalnych współczynników kapitałowych.

Baza kapitałowa pozostaje stabilna. W 2018 r. odnotowano ograniczony wzrost funduszy własnych (z 197,6 mld zł na koniec 2017 r. do 204,6 mld zł na koniec 2018 r., tj. o 3,5%) połączony z ograniczonym wzrostem łącznej kwoty ekspozycji na ryzyko (o 2,8%), w rezultacie czego odnotowano marginalną zmianę poziomów współczynników kapitałowych (współczynnik kapitału Tier I pozostał na poziomie 17,2%, a łączny współczynnik kapitałowy wzrósł do 19,1%).

Obserwowane w IV kwartale 2018 r. obniżenie funduszy własnych wynikało z przekształcenia dwóch banków w oddziały instytucji kredytowych.

Na poziomie poszczególnych banków sytuacja w zakresie spełnienia wymagań regulacyjnych wyglądała relatywnie korzystnie.

Na koniec roku tylko sześć banków spółdzielczych i jeden komercyjny nie spełniało wymogów regulacyjnych w zakresie minimalnego poziomu kapitału założycielskiego lub minimalnych poziomów współczynników kapitałowych⁵, ale ich łączny udział w aktywach sektora był marginalny (0,2%). Ponadto, cztery banki komercyjne i czternaście spółdzielczych nie spełniało wymagań regulacyjnych powiększonych o wymóg połączonego bufora⁶, tj. ich wskaźniki kapitałowe były niższe niż suma wymogów regulacyjnych oraz wymogu połączonego bufora (ich łączny udział w aktywach sektora bankowego był jednak niewielki i wynosił 6,7%).

W kontekście buforów należy mieć wskazać, że w 2018 r. nastąpiło podniesienie bufora zabezpieczającego (do 1,875%) oraz nałożenia bufora ryzyka systemowego (w wysokości 3,0%) na ekspozycje na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

Wskaźnik dźwigni finansowej w większości banków utrzymywał się na poziomie wyższym od zalecanego przez KNF 5% (tylko w trzech bankach komercyjnych i trzynastu spółdzielczych kształtował się poniżej tego poziomu, choć ich łączny udział w aktywach sektora był wynosił tylko 2,8%).

Pomimo zadowalającej sytuacji bieżącej w skali całego sektora, rekomendowane jest utrzymanie mocnej bazy kapitałowej, a w przypadku niektórych banków konieczne jest jej wzmocnienie. Temu celowi, ma służyć m.in. odpowiednia polityka dywidendowa banków. W związku z tym, podobnie jak w latach ubiegłych, KNF przyjęła stanowisko w sprawie polityki dywidendowej banków⁷.

W przypadku banków komercyjnych dywidendę do 75% wypracowanego w 2018 r. zysku zaleca się wypłacić jedynie tym podmiotom, które: a/ nie realizują programu naprawczego; b/ posiadają

⁵ Zgodnie z art. 92 CRR banki zobowiązane są utrzymywać współczynnik kapitału podstawowego Tier I, współczynnik kapitału Tier I oraz łączny współczynnik kapitałowy na poziomie nie niższym niż odpowiednio 4,5%; 6,0% i 8,0% łącznej kwoty ekspozycji na ryzyko. Wymogi te są powiększone o domiar kapitałowy (tzw. add-on) nałożony w ramach indywidualnych decyzji na banki posiadające istotne ekspozycje na rynku walutowych kredytów dla gospodarstw domowych zabezpieczonych hipotecznie (w zależności od banku wynosił on od 0,4% do 6,4%).

⁶ Banki dodatkowo zobowiązane są do utrzymywania buforów kapitałowych, które tworzą tzw. wymóg połączonego bufora, będący sumą bufora zabezpieczającego (w wysokości 1,875%), bufora antycyklicznego (0,0%), bufora innej instytucji o znaczeniu systemowym (w zależności od banku wynosi od 0,0% do 0,75%) oraz bufora ryzyka systemowego (w wysokości 3,0% dla ekspozycji na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej).

⁷ Zob. Komunikat KNF dotyczący stanowiska organu nadzoru w sprawie założeń polityki dywidendowej banków komercyjnych, banków spółdzielczych i zrzeszających, zakładów ubezpieczeń i reasekuracji, domów maklerskich, towarzystw funduszy inwestycyjnych oraz powszechnych towarzystw emerytalnych w 2019 r.

https://www.knf.gov.pl/knf/pl/komponenty/img/Komunikat_KNF_ws_zalozen_dot_polityki_dywidendowej_w_2019_64453.pdf

ocenę końcową BION nie gorszą niż 2,5; c/ posiadają poziom dźwigni finansowej (LR) wyższy niż 5%, d/ posiadają współczynnik kapitału podstawowego Tier I (CET1), współczynnik kapitału Tier I (T1) oraz łączny współczynnik kapitałowy (TCR) na poziomie nie niższym niż wymagane minimum regulacyjne powiększone o wymóg połączonego bufora oraz dodatkowo 1,5 p.p. Natomiast dywidendę do 100% wypracowanego w 2018 r. zysku zaleca się aby wypłaciły jedynie te banki, które dodatkowo spełniają warunek odpowiedniej odporności na niekorzystny scenariusz makroekonomiczny. Trzeba jednak dodać, że banki zaangażowane w kredyty walutowe powinny dokonać dodatkowej korekty stopy dywidendy (w zależności od udziału walutowych kredytów mieszkaniowych dla gospodarstw domowych w całym portfelu należności od sektora niefinansowego oraz udziału kredytów udzielonych w latach 2007 i 2008).

Zalecane kryteria wypłaty dywidendy dla banków spółdzielczych są nieco łagodniejsze, co wynika z ich specyfiki prawno-organizacyjnej. W opinii KNF wypłata ograniczonej dywidendy pozwoli ograniczyć, obserwowany w ostatnich latach, odpływ udziałowców, stworzy możliwość pozyskania nowych członków, jak też umożliwi rozwijanie pozytywnego wizerunku rynkowego i realizowanie określonych w statutach celów społecznych.

Wzmocnieniu bazy kapitałowej służyć ma też podniesienie od stycznia 2019 r. bufora zabezpieczającego do wysokości 2,5% (z 1,875%).

Sytuacja w zakresie bieżącej płynności

Tabela 2. LCR banków komercyjnych

	Wartość (mld zł)				Zmiana w 2018	
	12/16	12/17	09/18	12/18	mld zł	%
Zabezpieczenie przed utratą płynności	306,0	321,0	333,2	336,7	15,7	4,9%
Wpływy płynności netto	212,7	216,8	220,6	218,1	1,3	0,6%
Wskaźnik pokrycia wypływów netto (w %)	143,8%	148,1%	151,1%	154,4%		

Sytuacja w zakresie bieżącej płynności pozostawała dobra. Na koniec 2018 r. tylko jeden bank komercyjny nie spełniał obowiązującej normy LCR na poziomie 100% (w przypadku banków spółdzielczych część z nich nie spełniała wymaganej normy na poziomie jednostkowym, ale były one członkami IPS i miały zgodę KNF na stosowanie grupowej normy LCR, która była przestrzegana).

Nadal utrzymywała się nadwyżka depozytów sektora niefinansowego nad kredytami udzielonymi temu sektorowi (na koniec 2018 r. relacja kredytów do depozytów tego sektora wynosiła 90,1% wobec 92,2% na koniec 2017 r.).

Pomimo zadowalającej sytuacji w zakresie bieżącej płynności, stale zalecane są działania zmierzające do wzrostu stabilności źródeł finansowania oraz realizacji strategii, które będą dobrze wkomponowane w uwarunkowania zewnętrzne. W szczególności pożądana jest dalsza dywersyfikacja źródeł finansowania oraz wydłużanie terminów wymagalności zobowiązań.

Wyniki finansowe

Tabela 3. Wybrane elementy rachunku wyników sektora bankowego

	Wartość (mln zł)			Zmiana		Wynik w czterech ostatnich kwartałach			
	12/16	12/17	12/18	mln zł	%	I/18	II/18	III/18	IV/18
Całkowite przychody operacyjne	61 772	64 014	65 125	1 111	1,7%	16 104	17 168	16 813	15 040
- wynik z tytułu odsetek	38 024	42 619	44 853	2 234	5,2%	11 118	11 374	11 718	10 642
- wynik z tytułu opłat i prowizji	12 592	13 764	12 306	-1 458	-10,6%	3 298	3 181	3 305	2 522
- przychody z tytułu dywidend	1 308	1 168	1 506	337	28,9%	201	1 210	161	-66
- wynik pozostałych pozycji	9 848	6 462	6 459	-3	0,0%	1 486	1 403	1 629	1 942
Koszty działania i amortyzacja	34 575	36 010	36 532	522	1,4%	9 883	9 222	9 239	8 189
- koszty pracownicze	15 727	16 643	17 079	436	2,6%	4 282	4 441	4 421	3 935
- koszty ogólnego zarządu	15 936	16 418	16 542	124	0,8%	4 864	4 060	4 089	3 530
- amortyzacja	2 913	2 949	2 911	-38	-1,3%	737	721	729	724
Saldo rezerw i odpisów (ujemne)	9 111	9 589	9 653	64	0,7%	1 877	2 449	2 355	2 972
Wynik finansowy netto	13 898	13 687	14 531	844	6,2%	3 365	4 166	3 992	3 007
- banki komercyjne	12 983	12 652	13 716	1 064	8,4%	3 139	3 863	3 719	2 994
- banki spółdzielcze	580	629	623	-6	-0,9%	203	171	171	79
- oddziały instytucji kredytowych	335	405	191	-214	-52,9%	23	132	102	-66

Zrealizowany w 2018 r. wynik finansowy netto sektora bankowego wyniósł 14 531 mln zł i był wyższy od wyniku osiągniętego w 2017 r. (o 844 mln zł, tj. o 6,2%).

Poprawę wyników odnotowano w bankach komercyjnych (o 8,4%), podczas gdy w bankach spółdzielczych pozostały one na poziomie zbliżonym do 2017 r. (-0,9%), a w oddziałach instytucji kredytowych uległy obniżeniu (-52,9%).

W skali całego sektora poprawę wyników odnotowano w trzystu osiemnastu podmiotach (skupiających 81,9% aktywów sektora), a w pozostałych ich pogorszenie. Jednocześnie pięć banków komercyjnych, dziewięć spółdzielczych oraz dziesięć oddziałów instytucji kredytowych (skupiających łącznie 7,3% aktywów) wykazało stratę (w łącznej wysokości 1 315 mln zł).

Poprawa wyników nastąpiła głównie na skutek zwiększenia wyniku odsetkowego, połączonego z umiarkowanym wzrostem kosztów działania. Wpływ pozostałych pozycji na zmiany wyniku finansowego był znacząco mniejszy.

W 2018 r. odnotowano wzrost całkowitych przychodów operacyjnych netto sektora bankowego (o 1 111 mln zł; 1,7%), głównie przez zwiększenie wyniku odsetkowego (o 2 234 mln zł; 5,2%). Poprawa wyniku odsetkowego, nastąpiła na skutek wzrostu przychodów odsetkowych (o 2 358 mln zł; 4,1%), których przyrost w ujęciu wartościowym był znacząco wyższy niż odnotowany w tym okresie wzrost kosztów odsetkowych (o 109 mln zł; 0,7%). Głównym czynnikiem wzrostu przychodów odsetkowych było ich zwiększenie z tytułu kredytów konsumpcyjnych (o 1 160 mln zł; 7,7%), należności od sektora budżetowego (o 1 128 mln zł; 83,2%) oraz od sektora finansowego (o 779 mln zł; 4,8%). Z drugiej strony banki utrzymywały bardzo niskie lub zerowe stopy procentowe dla depozytów sektora niefinansowego, co przyczyniło się do utrzymania niskich kosztów z tego tytułu (pomimo wyższych wolumenów biznesowych, koszty odsetek od sektora niefinansowego zmniejszyły się o -205 mln zł; -2,2%). W kierunku wzrostu całkowitych przychodów operacyjnych oddziaływał również wzrost przychodów z tytułu dywidend (o 337 mln zł; 28,9%). Z kolei w kierunku ich obniżenia oddziaływał spadek wyniku z tytułu opłat

i prowizji (-1 458 mln zł; -10,6%), który nastąpił na skutek obniżenia przychodów (po części na skutek zdarzeń o charakterze jednorazowym), a jednocześnie wzrostu kosztów z tego tytułu.

W 2018 r. odnotowano umiarkowany wzrost kosztów działania i amortyzacji (o 522 mln zł; 1,4%), który wynikał ze wzrostu kosztów pracowniczych (o 439 mln zł; 2,6%) oraz kosztów ogólnego zarządu (o 124 mln zł; 0,8%), podczas gdy koszty amortyzacji uległy marginalnemu obniżeniu (-38 mln zł; -1,3%). Największy wpływ na przyrost kosztów ogółem, miał wzrost kosztów z tytułu marketingu (o 194 mln zł; 18,4%), wynagrodzeń i narzutów na wynagrodzenia (o 198 mln zł; 1,3%) oraz z tytułu podatku od niektórych instytucji finansowych (o 163 mln zł; 4,5% - w 2018 r. 22 podmioty zapłaciły z tego tytułu podatek w łącznej wysokości 3 794 mln zł, podczas gdy w 2017 r. w wysokości 3 631 mln zł).

W 2018 r. odnotowano marginalny wzrost ujemnego salda odpisów i rezerw (o 64 mln zł; 0,7%), przy czym w okresie tym odnotowano m.in. wzrost ujemnego salda odpisów z tytułu kredytów konsumpcyjnych (o 743 mln zł; 26,6%), któremu towarzyszyło znaczne obniżenie ujemnego salda odpisów z tytułu kredytów dla przedsiębiorstw (-674 mln zł; -22,0%) oraz z tytułu kredytów mieszkaniowych (-438 mln zł; -44,6%).

Tabela 4. Wybrane elementy rachunku wyników sektora bankowego (%)

	Sektor			Banki komercyjne			Banki spółdzielcze		
	12/16	12/17	12/18	12/16	12/17	12/18	12/16	12/17	12/18
Koszty/dochody (C/I)	55,97	56,25	56,10	54,03	54,41	53,80	70,10	66,03	67,89
Wynik odsetkowy/średnie aktywa (NIM)	2,55	2,68	2,58	2,54	2,69	2,59	3,02	3,06	2,96
Wynik netto / średnie aktywa (ROA)	0,84	0,78	0,79	0,86	0,80	0,83	0,51	0,51	0,47
Wynik netto / średnie fundusze (ROE)	7,58	6,93	7,08	7,72	7,04	7,21	5,33	5,23	5,15

Obserwowane zjawiska przełożyły się na stabilizację głównych wskaźników efektywności działania - wskaźnik kosztów nieznacznie się obniżył (z 56,25% w 2017 r. do 56,10% w 2018 r.), ROA uległo marginalnemu zwiększeniu (z 0,78% do 0,79%), podobnie jak ROE (z 6,93% do 7,08%), podczas gdy marża odsetkowa uległa obniżeniu (z 2,68% do 2,58%).

Pomimo generalnie korzystnej sytuacji, w przypadku części podmiotów niezbędne jest podjęcie lub kontynuowanie działań, które zapewnią im odpowiedni poziom zyskowności.

Skala działania i struktura sektora bankowego

Tabela 5. Skala działania i struktura sektora bankowego

	12/16	12/17	09/18	12/18	Zmiana w 2018	
Suma bilansowa sektora bankowego (mld zł)	1 706,5	1 776,8	1 872,4	1 895,9	119,2	6,7%
- banki komercyjne	1 549,5	1 602,0	1 694,6	1 691,7	89,8	5,6%
- banki spółdzielcze	120,5	130,0	133,1	138,4	8,4	6,4%
- oddziały instytucji kredytowych	36,6	44,8	44,7	65,8	21,0	46,9%
Liczba banków i oddziałów instytucji kredytowych	621	616	613	612		
- banki komercyjne	36	35	34	32		
- banki spółdzielcze	558	553	550	549		
- oddziały instytucji kredytowych	27	28	29	31		
Zatrudnienie (tys. osób)	168 821	164 390	163 547	162 568	-1 822	-1,1%
Sieć sprzedaży (jednostki)	14 506	13 430	13 098	12 986	-444	-3,3%
Udział 10-ciu największych banków (%)						
- aktywa	70,6%	70,1%	71,1%	73,5%		
- kredyty sektora niefinansowego	70,0%	69,3%	69,4%	73,4%		
- depozyty sektora niefinansowego	74,9%	74,6%	74,7%	78,8%		
Udział inwestorów krajowych w aktywach sektora	43,4%	54,5%	54,1%	53,6%		

Odnutowany w 2018 r. nominalny przyrost sumy bilansowej (o 119,2 mld zł, tj. o 6,7%) był istotnie wyższy niż w 2017 r. (o 70,2 mld zł), ale wynikało to z obserwowanego w 2018 r. osłabienia złotego względem walut głównych (skutkującym wzrostem nominalnej wartości instrumentów walutowych), podczas gdy w 2017 r. miało miejsce umocnienie złotego (skutkującym obniżeniem nominalnej wartości instrumentów walutowych). Po wyeliminowaniu wpływu zmian kursów walut względem złotego⁸ odnotowany w 2018 r. przyrost sumy bilansowej (o 101,3 mld zł, tj. o 5,6%) był porównywalny do przyrostu odnotowanego w 2017 r. (o 107,3 mld zł).

W 2018 r. doszło do połączenia dwóch banków komercyjnych (BPI Banku Polskich Inwestycji z Getin Noble Bankiem), przekształcenia dwóch banków komercyjnych w oddziały instytucji kredytowych (Raiffeisen Bank Polska i Volkswagen Bank Polska), rozpoczęcia działalności operacyjnej przez jeden oddział instytucji kredytowej (John Deere Bank) oraz przejęcia czterech banków spółdzielczych przez inne banki spółdzielcze. W rezultacie liczba podmiotów prowadzących działalność bankową zmniejszyła się (z 616 na koniec 2017 r. do 612 na koniec 2018 r., przy czym liczba banków komercyjnych zmniejszyła się do 32, banków spółdzielczych do 549, a liczba oddziałów instytucji kredytowych zwiększyła do 31).

Banki kontynuowały działania zmierzające do wzrostu efektywności działania w drodze optymalizacji zatrudnienia i sieci sprzedaży. Proces ten był wzmocniony przez dokonane w minionych okresach przejęcia i fuzje, rozwój bankowości elektronicznej oraz zmiany postaw klientów, którzy w coraz większym stopniu korzystają z elektronicznych kanałów dostępu do usług. W konsekwencji liczba zatrudnionych w sektorze bankowym uległa zmniejszeniu (o 1,8 tys. osób), a sieć sprzedaży redukcji (o 444 placówki).

⁸ Do ustalenia tempa wzrostu wybranych pozycji bilansu skorygowanego o zmiany kursów walut przyjęto ich poziom z końca 2018 r., przy czym ze względu na ograniczenia systemu sprawozdawczego, prezentowane dane należy traktować jako przybliżone szacunki.

W końcu 2018 r. odnotowano wzrost koncentracji sektora bankowego (udział 10-ciu największych banków w aktywach sektora, kredytach dla sektora niefinansowego oraz depozytach sektora niefinansowego wzrósł z odpowiednio 70,1%; 69,3% i 74,6% na koniec 2017 r. do 73,5%; 73,4% i 78,8% na koniec 2018 r.), co wynikało z zakupu aktywów bankowych przez duże banki (BGŻ BNP Paribas przejął większość aktywów Raiffeisen Bank Polska, a Santander Bank Polska przejął znaczną część aktywów Deutsche Bank Polska).

Struktura własnościowa sektora nie uległa istotnej zmianie, choć udział inwestorów krajowych w aktywach sektora bankowego uległ obniżeniu (z 54,5% na koniec 2017 r. do 53,6% na koniec 2018 r.). Na koniec 2018 r. inwestorzy krajowi kontrolowali trzynaście banków komercyjnych oraz wszystkie banki spółdzielcze (Skarb Państwa kontrolował osiem banków komercyjnych), a inwestorzy zagraniczni dziesięć banków komercyjnych oraz wszystkie oddziały instytucji kredytowych (kontrolne pakiety akcji posiadali inwestorzy z osiemnastu krajów, przy czym dominującą rolę odgrywali inwestorzy z Hiszpanii i Niemiec).

Tabela 6. Zmiana głównych kategorii bilansu

					Zmiana w 2018	
	12/16	12/17	09/18	12/18	mld zł	%
Suma bilansowa sektora bankowego (mld zł)	1 706,5	1 776,8	1 872,4	1 895,9	119,2	6,7%
Aktywa						
- kasa i operacje z bankami centralnymi	55,2	57,7	72,6	100,2	42,5	73,6%
- instrumenty dłużne	406,3	427,0	436,2	414,9	-12,1	-2,8%
- sektor finansowy	135,8	147,7	160,7	165,6	17,8	12,1%
- sektor niefinansowy	956,3	987,2	1 033,8	1 046,6	59,4	6,0%
- sektor budżetowy	83,4	85,7	92,1	87,4	1,8	2,1%
- pozostałe	69,6	71,4	77,0	81,2	9,8	13,7%
Zobowiązania	1 523,1	1 572,9	1 666,8	1 689,9	117,1	7,4%
- sektor finansowy	383,4	375,6	389,6	380,1	4,5	1,2%
- sektor niefinansowy	1 028,1	1 070,4	1 105,4	1 161,4	91,0	8,5%
- sektor budżetowy	63,5	69,0	104,5	83,4	14,5	21,0%
- pozostałe	48,1	57,9	67,3	65,0	7,1	12,2%
Kapitały	183,4	203,9	205,6	206,0	2,1	1,0%

Głównymi obszarami przyrostu po stronie aktywów był portfel kredytów dla sektora niefinansowego (w końcu 2018 r. odnotowano też krótkoterminowe zwiększenie lokat w NBP), a po stronie zobowiązań depozyty gospodarstw domowych oraz lokaty sektora rządowego.

Tabela 7. Struktura walutowa bilansu sektora bankowego

	12/16	12/17	09/18	12/18	Zmiana w 2018	
					mld zł	%
Suma bilansowa sektora bankowego (mld zł)	1 706,5	1 776,8	1 872,4	1 895,9	119,2	6,7%
Aktywa						
- złotowe	1 329,6	1 421,7	1 473,0	1 535,2	113,5	8,0%
- walutowe	376,9	355,1	399,4	360,7	5,6	1,6%
EUR	194,2	191,5	224,3	202,8	11,3	5,9%
CHF	144,9	114,5	111,9	110,9	-3,5	-3,1%
USD	26,0	32,4	45,0	32,3	-0,1	-0,3%
pozostałe waluty	11,9	16,6	18,2	14,6	-2,0	-12,2%
Zobowiązania						
- złotowe	1 210,0	1 241,3	1 305,4	1 371,7	130,3	10,5%
- walutowe	313,2	331,5	361,5	318,3	-13,2	-4,0%
EUR	187,1	215,5	232,4	210,1	-5,4	-2,5%
CHF	66,2	39,3	37,5	36,0	-3,4	-8,6%
USD	44,7	57,2	68,4	54,1	-3,1	-5,4%
pozostałe waluty	15,2	19,6	23,2	18,2	-1,4	-7,2%
Niedopasowanie walutowe						
- w mld zł	-63,8	-23,5	-37,9	-42,4		
- % sumy bilansowej	-3,7%	-1,3%	-2,0%	-2,2%		

W 2018 r. odnotowano nieznaczny wzrost stanu aktywów walutowych oraz obniżenie stanu zobowiązań walutowych (odpowiednio o 5,6 mld zł i -13,2 mld zł), przy czym obserwowane zjawiska to efekt zmian jakie nastąpiły w IV kwartale (m.in. wycofania walutowych lokat budżetowych). Skutkowało to obniżeniem ich udziału w sumie bilansowej (odpowiednio do 19,0% i 16,8%) oraz wzrostem niedopasowania walutowego (do -42,4 mld zł) oraz jego udziału w sumie bilansowej (do -2,2%).

W strukturze aktywów walutowych dominowały aktywa wyrażone w EUR i CHF, a po stronie zobowiązań wyrażone w EUR oraz USD⁹.

⁹ Na koniec 2018 r. aktywa wyrażone w EUR wynosiły 47,2 mld EUR, w CHF 29,1 mld CHF, a w USD 8,6 mld USD, natomiast zobowiązania w EUR wynosiły 48,9 mld EUR, w CHF 9,4 mld CHF, a w USD 14,4 mld USD.

Kredyty dla sektora niefinansowego

Tabela 8. Należności od sektora niefinansowego^{10, 11}

	Wartość bilansowa brutto (mld zł)				Zmiana w 2018	
	12/16	12/17	09/18	12/18	mld zł	%
Ogółem	994,0	1 026,7	1 076,4	1 088,8	62,0	6,0%
Kredyty dla gospodarstw domowych	660,7	671,9	699,6	708,4	36,5	5,4%
Kredyty mieszkaniowe	400,3	394,3	413,2	421,4	27,1	6,9%
- złotowe	234,4	259,1	280,0	289,2	30,1	11,6%
- walutowe	165,9	135,2	133,2	132,2	-3,0	-2,2%
Kredyty konsumpcyjne	150,2	163,2	170,5	171,7	8,5	5,2%
- karty kredytowe	13,8	14,3	12,8	11,3	-3,0	-20,9%
- samochodowe	4,2	4,9	5,6	5,7	0,8	17,2%
- ratalne ¹²	63,2	81,3	93,8	95,1	13,9	17,0%
- pozostałe ¹³	69,1	62,7	58,3	59,5	-3,2	-5,1%
Pozostałe	110,2	114,4	115,9	115,3	0,9	0,8%
- operacyjne	42,5	46,2	50,0	49,2	3,0	6,5%
- inwestycyjne	34,7	32,5	29,0	28,1	-4,4	-13,6%
- nieruchomości	11,2	14,2	15,3	16,2	1,9	13,5%
- pozostałe należności	21,7	21,5	21,6	21,9	0,4	1,9%
Kredyty dla przedsiębiorstw	326,8	347,9	369,8	373,1	25,2	7,3%
- operacyjne	122,3	129,7	145,3	144,8	15,1	11,7%
- inwestycyjne	113,6	125,5	123,9	125,1	-0,5	-0,4%
- nieruchomości	58,9	59,3	68,2	70,2	10,8	18,3%
- pozostałe należności	31,9	33,3	32,6	33,0	-0,3	-0,8%
MSP	192,5	203,9	205,5	205,4	1,4	0,7%
Duże przedsiębiorstwa	134,3	143,9	164,3	167,7	23,8	16,5%
Instytucje niekomercyjne	6,5	6,9	7,0	7,3	0,3	4,9%

W 2018 r. odnotowano zmniejszenie tempa wzrostu kredytów dla sektora niefinansowego, a przyrost ich stanu (wartość bilansowa brutto kredytów ogółem zwiększyła się o 62,0 mld zł, tj. o 6,0%, po wyeliminowaniu wpływu zmian kursów walut o około 49,4 mld zł, tj. o 4,8%)¹⁴ był niższy od odnotowanego w 2017 r.

Odnutowany w 2018 r. przyrost kredytów dla gospodarstw domowych okazał się nieco niższy niż w 2017 r. (wartość bilansowa brutto kredytów zwiększyła się o 36,5 mld zł, tj. o 5,4%; po wyeliminowaniu wpływu zmian kursów walut o około 27,3 mld zł, tj. o 4,0%), na skutek obniżenia tempa przyrostu kredytów konsumpcyjnych oraz marginalnego przyrostu stanu pozostałych kredytów dla gospodarstw domowych.

Tempo wzrostu kredytów mieszkaniowych uległo przyspieszeniu, a odnotowany w 2018 r. przyrost stanu tych kredytów okazał się wyższy od obserwowanego w 2017 r. (wartość bilansowa brutto kredytów zwiększyła się o 27,1 mld zł, tj. o 6,9%, po wyeliminowaniu wpływu zmian kursów walut o około 18,5 mld zł, tj. o 4,6%). Znaczny wzrost akcji kredytowej w tym

¹⁰ Uwaga: Jedną ze zmian wynikających z wprowadzenia standardu MSSF 9 było przeniesienie dłużnych papierów wartościowych korporacyjnych i komunalnych wykazywanych dotychczas w portfelu kredytowym do portfela instrumentów dłużnych. W związku z tym dokonano odpowiedniej korekty danych dotyczących portfela kredytowego za wcześniejsze okresy.

¹¹ Bez należności wycenianych według wartości godziwej przez rachunek zysków i strat (według stanu na koniec 2018 r. wartość tego portfela wynosiła 10,2 mld zł, wobec 0,2 mld zł na koniec 2017 r.).

¹² Kategoria ta obejmuje również kredyty gotówkowe spłacane w ratach.

¹³ Kategoria ta obejmuje kredyty w rachunku bieżącym oraz kredyty spłacane jednorazowo.

¹⁴ Faktyczny przyrost był wyższy, gdyż należałoby go powiększyć o wartość należności wycenianych według wartości godziwej przez rachunek zysków i strat (jak wyżej wskazano na koniec 2018 r. wartość tego portfela wynosiła 10,2 mld zł).

obszarze potwierdzają również dane AMRON-SARFiN i BIK (według danych AMRON-SARFiN, w 2018 r. banki udzieliły 212,2 tys. kredytów, na łączną kwotę 53,9 mld zł, a liczba czynnych umów kredytowych zwiększyła się o 105,4 tys. do 2 246,3 tys., podczas gdy w 2017 r. banki udzieliły 190,6 tys. kredytów o łącznej wartości 44,6 mld zł).

Pomimo obserwowanego w 2018 r. osłabienia PLN względem walut głównych w strukturze walutowej portfela odnotowano dalsze zmniejszenie udziału kredytów walutowych (z 34,3% na koniec 2017 r. do 31,4% na koniec 2018 r.), jak też obniżenie stanu zadłużenia w walucie oryginalnej (zadłużenie z tytułu kredytów CHF zmniejszyło się z 30,0 mld CHF na koniec 2017 r. do 27,5 mld CHF na koniec 2018 r.).

Uwagę zwraca obserwowane od 2016 r. przyspieszenie wzrostu średniej wartości kredytu mieszkaniowego, co należy łączyć z obserwowanym w ostatnich okresach wzrostem cen na rynku nieruchomości (w IV kwartale 2018 r. wynosiła ona 263,5 tys. zł tj. o 7,9% więcej niż w IV kwartale 2017 r., a w latach 2008-2015 kształtowała się na poziomie ok. 200-210 tys. zł).

Tempo wzrostu kredytów konsumpcyjnych uległo obniżeniu, a odnotowany w 2018 r. przyrost stanu portfela tych kredytów (o 8,5 mld zł, tj. o 5,2%; po wyeliminowaniu wpływu zmian kursów walut o około 8,1 mld zł, tj. o 4,9%) był niższy od odnotowanego w 2017 r. Również dane BIK wskazują na wzrost akcji kredytowej w ujęciu liczby i wartości kredytów (według danych BIK banki i SKOKi udzieliły w 2018 r. 7,4 mln kredytów konsumpcyjnych o łącznej wartości 84,1 mld zł, tj. odpowiednio o 2,8% i 7,9% więcej niż w 2017 r.), przy czym nadal obserwowana była wysoka dynamika kredytów udzielanych na wysokie kwoty (powyżej 50 tys. zł).

W 2018 r. obserwowano wyhamowanie tempa wzrostu pozostałych kredytów dla gospodarstw domowych, których stan praktycznie się nie zmienił (wzrost o 0,9 mld zł, tj. o 0,8%; po wyeliminowaniu wpływu zmian kursów walut o około 0,6 mld zł, tj. o 0,6%). Wynikało to głównie z obniżenia stanu kredytów inwestycyjnych (o -4,4 mld zł, tj. o -13,6%).

Odnotowany w 2018 r. przyrost stanu kredytów dla przedsiębiorstw okazał się nieznacznie niższy niż w 2017 r. (wartość bilansowa brutto kredytów zwiększyła się o 25,2 mld zł, tj. o 7,3%; po wyeliminowaniu wpływu zmian kursów walut o około 21,8 mld zł, tj. o 6,2%). Uwagę jednak zwraca, że przyrost akcji kredytowej obserwowany był głównie w obszarze kredytów dla dużych przedsiębiorstw (wzrost o 23,8 mld zł), podczas gdy w obszarze kredytów dla MSP można mówić o stagnacji (wzrost o 1,4 mld zł). Niezbyt korzystna była też struktura wzrostu - wzrost akcji kredytowej obserwowano głównie w obszarze kredytów na działalność bieżącą (o 15,1 mld zł) oraz na finansowanie nieruchomości (o 10,8 mld zł), podczas gdy stan kredytów na działalność inwestycyjną uległ obniżeniu (o -0,5 mld zł).

W kontekście dynamiki akcji kredytowej dla przedsiębiorstw, należy mieć na uwadze stały rozwój alternatywnych form finansowania działalności oraz finansowanie rozwoju części przedsiębiorstw kontrolowanych przez inwestorów zagranicznych w oparciu o środki z grupy macierzystej (w szczególności w 2018 r. odnotowano wzrost rynku leasingu i faktoringu odpowiednio o 21,8% i 26,7%; w tym samym okresie odnotowano jednak zmniejszenie rynku obligacji przedsiębiorstw o -3,0%).

W kolejnych okresach należy oczekiwać dalszego wzrostu akcji kredytowej, czemu sprzyja utrzymujące się ożywienie gospodarcze, dalsza poprawa sytuacji na rynku pracy, wysoki poziom optymizmu konsumentów i przedsiębiorstw oraz niskie stopy procentowe. W przypadku kredytów dla gospodarstw domowych, wpływ na rozwój akcji kredytowej ma też Program „Rodzina 500+”, który może powodować wzrost skłonności części gospodarstw domowych do zwiększenia swojego zadłużenia, jak też skłonność banków do rozszerzenia akcji kredytowej, choć z drugiej strony, poprawa sytuacji finansowej gospodarstw domowych może też prowadzić do wzrostu realizacji potrzeb konsumpcyjnych przez gospodarstwa domowe w oparciu o środki własne, zwłaszcza w przypadku zaspokajania potrzeb konsumpcyjnych o niższej wartości (zjawisko korzystne z punktu widzenia całej gospodarki).

Jakość portfela kredytowego

Tabela 9. Jakość należności od sektora niefinansowego

	Wartość (mld zł)			Zmiana w 2018		Udział		
	12/16	12/17	12/18	mld zł	%	12/16	12/17	12/18
Należności ogółem	994,0	1 026,7	1 088,8	62,0	6,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Bez utraty wartości - Faza 1	x	x	914,6	x	x	x	0,0%	84,0%
Bez utraty wartości - Faza 2	x	x	99,8	x	x	x	0,0%	9,2%
Ze stwierdzoną utratą wartości - Faza 3	69,7	69,9	74,4	4,4	6,3%	7,0%	6,8%	6,8%
Ze stwierdzoną utratą wartości								
Kredyty dla gospodarstw domowych	39,8	40,8	41,7	0,8	2,0%	6,0%	6,1%	5,9%
- kredyty mieszkaniowe	11,6	10,9	10,4	-0,6	-5,1%	2,9%	2,8%	2,5%
- kredyty konsumpcyjne	17,3	18,0	18,6	0,5	3,0%	11,5%	11,0%	10,8%
- pozostałe	11,0	11,9	12,7	0,8	7,1%	10,0%	10,4%	11,0%
Kredyty dla przedsiębiorstw	29,7	29,0	32,6	3,6	12,4%	9,1%	8,3%	8,7%
- MSP	21,2	20,5	23,4	2,9	14,2%	11,0%	10,0%	11,4%
- duże przedsiębiorstwa	8,6	8,5	9,2	0,7	8,1%	6,4%	5,9%	5,5%

Jakość portfela kredytowego ogółem pozostawała stabilna, ale wprowadzenie od stycznia 2018 r. MSSF 9 skutkowało m.in. zmianą zasad prezentacji, klasyfikacji i wyceny instrumentów finansowych, w tym rozpoznawania i kalkulacji utraty ich wartości.

Zgodnie z nowymi zasadami banki stosujące MSR/MSSF klasyfikują należności do trzech grup:

- należności bez utraty wartości bez znaczącego wzrostu ryzyka kredytowego od momentu początkowego ujęcia (tzw. Faza 1) – są to należności, dla których na dzień sprawozdawczy ryzyko kredytowe związane z instrumentem finansowym nie wzrosło znacząco od momentu początkowego ujęcia,
- należności bez utraty wartości, wskazujące istotny wzrost ryzyka kredytowego od momentu początkowego ujęcia (tzw. Faza 2) – są to należności, dla których na dzień sprawozdawczy ryzyko kredytowe związane z instrumentem finansowym wzrosło znacząco od momentu początkowego ujęcia,
- należności ze stwierdzoną utratą wartości (tzw. Faza 3) – są to aktywa finansowe dotknięte utratą wartości ze względu na ryzyko kredytowe, w przypadku wystąpienia jednego lub więcej zdarzeń, o których mowa w Załączniku A MSSF 9.

Na koniec 2018 r. stan należności ze stwierdzoną utratą wartości był wyższy niż na koniec 2017 r. (o 4,4 mld zł, tj. o 6,3%), ale na skutek wzrostu akcji kredytowej ich udział w portfelu kształtował się na poziomie z końca 2017 r. (tj. do 6,8%).

W strukturze kredytów dla sektora niefinansowego dominowały kredyty znajdujące się w Fazie 1 (na koniec 2018 r. stanowiły one 84,0% portfela kredytów dla sektora niefinansowego), a w dalszej kolejności w Fazie 2 (9,2%) oraz w Fazie 3 (6,8%).

W ujęciu poszczególnych produktów odnotowano:

- w obszarze kredytów dla przedsiębiorstw wzrost stanu i udziału kredytów ze stwierdzoną utratą wartości (wzrost stanu o 3,6 mld zł, wzrost udziału z 8,3% na koniec 2017 r. do 8,8% na koniec 2018 r.), przy czym w przypadku kredytów dla MSP odnotowano pogorszenie jakości portfela (wzrost stanu kredytów zagrożonych o 2,9 mld zł, wzrost udziału z 10,0% do 11,4%) a w przypadku kredytów dla dużych przedsiębiorstw jego poprawę (wzrost stanu kredytów zagrożonych o 0,7 mld zł, ale ich udział uległ obniżeniu z 5,9% do 5,5%);
- w obszarze kredytów dla gospodarstw domowych odnotowano nieznaczny wzrost stanu kredytów ze stwierdzoną utratą wartości (o 0,8 mld zł), przy jednoczesnym obniżeniu ich udziału w portfelu (z 6,1% do 5,9%), przy czym w obszarze kredytów mieszkaniowych odnotowano poprawę (zmniejszenie stanu kredytów zagrożonych o 0,6 mld zł oraz ich udziału z 2,8% do 2,5%), w obszarze kredytów konsumpcyjnych względną stabilizację (wzrost stanu kredytów zagrożonych o 0,5 mld zł, ale zmniejszenie udziału z 11,0% do 10,8%), a w obszarze pozostałych kredytów pogorszenie (wzrost stanu kredytów zagrożonych o 0,8 mld zł oraz ich udziału z 10,4% do 11,0%).

Trzeba mieć przy tym na uwadze, że poprawa obserwowana w niektórych obszarach po części wynika ze wzrostu skali akcji kredytowej, jak też transakcji wyksięgowania z bilansu lub sprzedaży części portfela kredytów ze stwierdzoną utratą wartości.

W kontekście wysokiej bieżącej jakości kredytów mieszkaniowych na tle innych portfeli, UKNF stale podkreśla, że należy mieć na uwadze, że portfel ten generuje szereg rodzajów potencjalnego ryzyka, które może zmaterializować się w przyszłości (w szczególności trzeba mieć na uwadze dominującą rolę tych kredytów w bilansie sektora bankowego¹⁵, nadal wysoki udział kredytów walutowych, wysokie LTV części portfela kredytowego, kwestie społeczne i prawne związane z realizacją zabezpieczeń).

Jakość kredytów dla sektora finansowego i budżetowego pozostawała wysoka (udział kredytów ze stwierdzoną utratą wartości w tych portfelach był marginalny).

¹⁵ Na koniec 2018 r. kredyty mieszkaniowe stanowiły 38,9% kredytów dla sektora niefinansowego oraz 22,1% sumy bilansowej sektora, ale w niektórych bankach udział ten był znacznie wyższy.

Pozostałe aktywa

Tabela 10. Wybrane inne aktywa

	Wartość (mld zł)				Zmiana w 2018	
	12/16	12/17	09/18	12/18	mld zł	%
Kasa, środki w bankach centralnych	55,2	57,7	72,6	100,2	42,5	73,6%
- kasa	17,6	18,3	17,0	21,5	3,2	17,3%
- środki w bankach centralnych	37,6	39,4	55,5	78,7	39,3	99,8%
Należności od sektora finansowego	135,7	147,7	160,7	165,6	17,9	12,1%
- banki	76,0	80,7	87,1	88,4	7,7	9,6%
- pozostałe podmioty	59,7	66,9	73,6	77,1	10,2	15,2%
Należności od sektora budżetowego	83,4	85,7	92,1	87,4	1,8	2,1%
Instrumenty dłużne	406,3	427,0	436,2	414,9	-12,1	-2,8%
- banków centralnych	79,4	91,2	74,9	48,7	-42,5	-46,6%
- skarbowe	264,1	272,1	296,3	298,1	26,0	9,5%
- samorządowe	18,7	19,0	19,3	21,5	2,5	13,2%
- innych emitentów	44,1	44,6	45,8	46,6	2,0	4,4%

W 2018 r. odnotowano wzrost portfela papierów skarbowych (o 26,0 mld zł, tj. o 9,5%) oraz należności od sektora finansowego (o 17,9 mld zł, tj. o 12,1%), podczas gdy w obszarze kredytów dla sektora budżetowego nie odnotowano znaczących zmian. Z kolei silny wzrost środków w NBP (o 99,8%) należy łączyć ze zbliżonym wartościowo zmniejszeniem stanu portfela bonów pieniężnych NBP.

Źródła finansowania

Tabela 11. Źródła finansowania

	Wartość (mld zł)				Zmiana w 2018	
	12/16	12/17	09/18	12/18	mld zł	%
Zobowiązania	1 523,1	1 572,9	1 666,8	1 689,9	117,1	7,4%
Zobowiązania wobec sektora finansowego	383,4	375,6	389,6	380,1	4,5	1,2%
Depozyty sektora niefinansowego:	1 028,1	1 070,4	1 105,4	1 161,4	91,0	8,5%
- gospodarstwa domowe	730,8	761,3	802,8	839,5	78,2	10,3%
- przedsiębiorstwa	274,9	285,0	275,7	295,6	10,6	3,7%
- instytucje niekomercyjne	22,4	24,1	26,9	26,3	2,2	9,0%
Depozyty sektora budżetowego	63,5	69,0	104,5	83,4	14,5	21,0%
Pozostałe zobowiązania	48,1	57,9	67,3	65,0	7,1	12,2%
Informacja dodatkowa:						
Zobowiązania z tytułu własnej emisji	67,2	85,3	98,7	87,9	2,7	3,1%
Kapitały	183,4	203,9	205,6	206,0	2,1	1,0%

Wdrożenie MSSF 9 w praktyce nie miało wpływu na klasyfikację i wycenę zobowiązań finansowych.

W 2018 r. odnotowano wzrost zobowiązań sektora bankowego (o 117,1 mld zł, tj. o 7,4%; po uwzględnieniu zmian kursowych o 101,5 mld zł, tj. o 6,4%), który wynikał głównie z przyrostu depozytów gospodarstw domowych.

Tempo wzrostu depozytów sektora niefinansowego uległo przyspieszeniu, a odnotowany w 2018 r. przyrost stanu depozytów (o 91,0 mld zł, tj. o 8,5%; po uwzględnieniu zmian kursowych o 83,7 mld zł, tj. o 7,8%) był znacznie wyższy niż w 2017 r. Wynikało to głównie z

przyspieszenia tempa wzrostu depozytów gospodarstw domowych (wzrost o 78,2 mld zł, tj. o 10,3%), podczas gdy stan depozytów sektora przedsiębiorstw wzrósł w ograniczonym stopniu (o 10,6 mld zł, tj. o 3,7%), przy czym przez większość 2018 roku był niższy od stanu z końca 2017 r. Przyspieszeniu tempa wzrostu depozytów gospodarstw domowych służył obserwowany w gospodarce wzrost zatrudnienia i wynagrodzeń, jak też świadczenia społeczne wypłacane na rzecz części gospodarstw domowych (Program „Rodzina 500+”).

Rozwój bazy depozytowej pozostaje jednak pod presją środowiska niskich stóp procentowych oraz polityki banków zmierzającej do zwiększenia wyniku odsetkowego, co wpływa na zmniejszenie skłonności do oszczędzania w bankach. Dodatkową presję wywiera powrót zjawisk inflacyjnych, który powoduje że realne oprocentowanie depozytów stało się ujemne, co skłania część deponentów do poszukiwania alternatywnych form oszczędzania i inwestycji. W konsekwencji w strukturze terminowej depozytów odnotowano dalszy wzrost udziału depozytów bieżących kosztem depozytów terminowych (w przypadku depozytów gospodarstw domowych udział ten wzrósł z 60,6% na koniec 2017 r. do 63,6% na koniec 2018 r.¹⁶).

Stan zobowiązań wobec sektora finansowego pozostał na poziomie zbliżonym do końca 2017 r. a obserwowany w ujęciu nominalnym wzrost (o 4,5 mld zł, tj. o 1,2%) w znacznym stopniu wynikał z osłabienia PLN względem walut głównych. Stabilizacja stanu tych środków w połączeniu ze wzrostem innych pozycji prowadzi do stopniowego zmniejszenia ich udziału w strukturze zobowiązań i w całej sumie bilansowej (na koniec 2018 r. stanowiły one 20,3% ogółu zobowiązań oraz 20,0% sumy bilansowej).

Podobnie, jak w latach ubiegłych, na początku roku odnotowano silny napływ lokat sektora rządowego, które w końcu roku zostały w większości wycofane (na koniec 2018 r. stan tych środków był o 14,5 mld zł, tj. o 21,0% wyższy niż na koniec 2017 r.) Należy jednak mieć na uwadze, że środki te są bardzo silnie skoncentrowane, w rezultacie czego ich rola w finansowaniu działalności banków pozostaje ograniczona.

W 2018 r. odnotowano nieznaczny wzrost stanu kapitałów (o 2,1 mld zł; tj. 1,0%). W kierunku obniżenia kapitału oddziaływało wdrożenie MSSF 9 (skutkujące korektami wartości bilansowej aktywów odzwierciedlonymi w kapitałach własnych) oraz wypłaty części zysków za 2017 r., a w kierunku jego wzrostu głównie zysk wypracowany w 2018 r.

¹⁶ Dla porównania przed rozpoczęciem ostatniego cyklu luzowania polityki pieniężnej w końcu 2012 r. udział ten wynosił około 46%.

Testy warunków skrajnych

Podobnie, jak w latach ubiegłych w 2018 r. UKNF przeprowadził stress testy sektora bankowego.

Celem badania było określenie potencjalnego wpływu zmiennego otoczenia makroekonomicznego na sytuację finansową i kapitałową instytucji polskiego sektora bankowego oraz ocena odporności sektora na zadany szok.

W badaniu uczestniczyły wszystkie banki komercyjne (z wyłączeniem BGK, banków zrzeszających oraz banków wycofujących się z działalności w Polsce), których łączna suma bilansowa stanowiła około 80% sumy bilansowej całego sektora bankowego.

Badanie zbiegło się w czasie z ogólnoeuropejskimi stress testami koordynowanymi przez Europejski Urząd Nadzoru Bankowego (EBA), w którym uczestniczyły największe grupy bankowe Europejskiego Obszaru Gospodarczego, w tym PKO BP i Pekao.

Spośród europejskich banków bezpośrednio uczestniczących w stress testach EBA obydwie polskie banki znalazły się w gronie instytucji najbardziej odpornych kapitałowo na niekorzystny rozwój gospodarki UE (pomimo zastosowania dodatkowego szoku makroekonomicznego dla Polski, zakładającego znaczne osłabienie gospodarcze - spadek PKB Polski w okresie prognozy, tj. w latach 2018-2020)¹⁷. Pozostałe krajowe banki komercyjne zostały objęte badaniem przez UKNF, a w swoich projekcjach bazowały na metodyce, scenariuszach oraz formularzach EBA. Metodyka zakładała utrzymanie niezmiennego bilansu w trzyletnim horyzoncie ćwiczenia (lata 2018-2020).

Scenariusz szokowy, zakładał materializację czterech rodzajów ryzyka zidentyfikowanych przez Europejską Radę ds. Ryzyka Systemowego (ESRB):

- wzrost premii za ryzyko na światowych rynkach finansowych,
- sprzężenie zwrotne pomiędzy niską rentownością banków i niskim wzrostem gospodarczym,
- wzrost kosztów obsługi długu publicznego oraz prywatnego,
- wzrost ryzyka płynności w sektorze niebankowym,

efektem czego byłaby m.in.:

- deprecjacja złotego względem euro oraz franka szwajcarskiego (w scenariuszu szokowym zakłada się, że na koniec 2020 kurs EUR względem PLN byłby o 6,3% wyższy niż w scenariuszu bazowym, a z kolei kurs EUR względem CHF byłby o 4,7% niższy),
- recesja gospodarcza – skumulowany wzrost PKB w latach 2018-2020 byłby ujemny w każdym z państw i wyniósłby odpowiednio: -0,2% Polska, -2,7% UE, -2,4% strefa euro,
- wzrost stopy bezrobocia do poziomu 9,2% na koniec okresu prognozy.

Uzyskane wyniki wskazują na relatywnie wysoką odporność największych banków w Polsce na hipotetyczne szoki. Nieco gorzej wypadły mniejsze podmioty.

¹⁷ Szczegółowe wyniki dostępne są pod adresem: <https://eba.europa.eu/risk-analysis-and-data/eu-wide-stress-testing/2018/results>.

W całym sektorze realizacja scenariusza szokowego spowodowałaby iż kilka banków nie spełniałoby wymogów regulacyjnych, a łączny niedobór funduszy własnych banków niespełniających wymogów regulacyjnych wynosiłby 3,5 mld zł.

Wycena rynkowa banków notowanych na GPW

Tabela 12. Wybrane dane banków notowanych na GPW

	Wartość rynkowa (mln zł)					Wynik finansowy netto (mln zł)				Aktywa (mln zł)
	12/16	12/17	12/18	Zmiana w 2018		12/17	12/18	Zmiana		12/18
PKOBP	35 175	55 388	49 338	-6 050	-10,9%	3 104	3 741	637	20,5%	324 255
SANPL	31 358	39 361	36 568	-2 793	-7,1%	2 213	2 365	152	6,9%	205 853
PEKAO	33 019	33 990	28 609	-5 381	-15,8%	2 475	2 287	-188	-7,6%	191 090
INGBSK	20 998	26 749	23 418	-3 331	-12,5%	1 403	1 526	123	8,8%	141 590
MBANK	14 174	19 675	17 959	-1 716	-8,7%	1 092	1 316	225	20,6%	145 750
MILLENNIUM	6 296	10 845	10 760	-85	-0,8%	681	761	79	11,7%	80 459
HANDLOWY	9 981	10 698	9 029	-1 670	-15,6%	536	639	103	19,3%	49 305
BGZBNPP	4 861	5 719	7 150	1 431	25,0%	280	360	81	28,8%	109 023
ALIOR	7 004	10 276	6 939	-3 338	-32,5%	471	713	242	51,4%	73 420
BOS	671	520	683	163	31,4%	46	64	18	38,4%	18 251
GETINOBLE	1 166	1 461	373	-1 088	-74,5%	-573	-453	120	-20,9%	49 910
IDEABANK	1 769	1 814	191	-1 624	-89,5%	231	-1 892	-2 123	-918,7%	20 472
Razem	166 472	216 496	191 016	-25 480	-11,8%	11 959	11 428	-531	-4,4%	1 409 376
Spółki krajowe	557 124	670 976	578 949	-92 026	-13,7%					
udział banków	29,9%	32,3%	33,0%							
Indeksy										
WIG	51 754	63 746	57 691	-6 056	-9,5%					
WIG20	1 948	2 461	2 277	-185	-7,5%					
mWIG40	4 216	4 847	3 909	-938	-19,3%					
sWIG80	14 259	14 596	10 571	-4 025	-27,6%					
WIG-banki	6 263	8 482	7 454	-1 028	-12,1%					

Źródło: GPW oraz raporty okresowe banków (dane skonsolidowane)

Na koniec 2018 r. na warszawskiej giełdzie (GPW) było notowanych dwanaście banków (skupiały one 70,9% aktywów sektora w ujęciu jednostkowym). Jednocześnie banki stanowiły główny komponent GPW (na koniec 2018 r. łączna wartość rynkowa banków stanowiła 33,0% wartości rynkowej wszystkich spółek krajowych notowanych na GPW, a zrealizowane w 2018 r. obroty na akcjach banków stanowiły 28,3% ogółu obrotów zrealizowanych na akcjach notowanych na GPW).

Słaba koniunktura panująca na GPW, przełożyła się na obniżenie ich łącznej wartości rynkowej (z 216,5 mld zł na koniec 2017 r. do 191,0 mld zł na koniec 2018 r., tj. o -11,8%).

Rola sektora bankowego w gospodarce

Tabela 13. Aktywa głównych podmiotów systemu finansowego (bez NBP)

	Wartość (mld zł)			Zmiana w 2018		Udział		
	12/16	12/17	12/18	mld zł	%	12/16	12/17	12/18
Ogółem, w tym:	2 439,9	2 575,5	2 653,0	77,5	3,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Sektor bankowy	1 711,3	1 776,8	1 895,9	119,2	6,7%	70,1%	69,0%	71,5%
Spółdzielcze kasy oszczędnościowo-kredytowe	11,3	10,2	9,6	-0,6	-5,9%	0,5%	0,4%	0,4%
Fundusze emerytalne (OFE, PFE, DFE)	155,4	181,7	159,5	-22,2	-12,2%	6,4%	7,1%	6,0%
Zakłady ubezpieczeń	185,4	196,7	192,1	-4,6	-2,3%	7,6%	7,6%	7,2%
Towarzystwa funduszy inwestycyjnych	293,6	318,2	316,5	-1,7	-0,5%	12,0%	12,4%	11,9%
Aktywa klientów domów maklerskich	82,9	91,9	79,3	-12,6	-13,7%	3,4%	3,6%	3,0%

Na koniec 2018 r. wartość aktywów systemu finansowego (bez NBP) wyniosła 2,7 bln zł, z czego 71,5% przypadało na sektor bankowy, a aktywa największych banków były wyższe lub porównywalne do aktywów pozostałych segmentów. Oznacza to, że stabilność sektora bankowego ma kluczowe znaczenie dla stabilności całego systemu finansowego.

Tabela 14. Udział aktywów, kredytów i depozytów w PKB

	2000	2005	2010	2015	2016	2017	2018
Aktywa	57%	59%	80%	89%	92%	89%	90%
Kredyty dla sektora niefinansowego	26%	27%	46%	50%	51%	50%	49%
- dla gospodarstw domowych	10%	14%	31%	34%	34%	33%	32%
- mieszkaniowe	1%	5%	18%	21%	21%	20%	20%
- konsumpcyjne		5%	8%	7%	7%	8%	7%
- dla przedsiębiorstw	16%	13%	14%	16%	17%	17%	17%
Depozyty sektora niefinansowego	34%	33%	43%	52%	55%	54%	55%
- gospodarstw domowych	26%	22%	29%	37%	39%	38%	40%
- przedsiębiorstw	6%	10%	13%	14%	15%	14%	14%

Obserwowany w 2018 r. wzrost skali działania banków mierzony nominalnym tempem wzrostu aktywów (6,7%), był nieznacznie wyższy od nominalnego wzrostu wartości PKB (6,4%), co doprowadziło do nieznacznego wzrostu relacji sumy bilansowej do PKB (do 90%). Nominalne tempo wzrostu kredytów dla sektora niefinansowego było nieznacznie niższe, a depozytów sektora niefinansowego wyższe od tempa wzrostu PKB, co doprowadziło do obniżenia relacji opisujących udział kredytów dla sektora niefinansowego w PKB (do 49%), przy jednoczesnym wzroście udziału depozytów sektora niefinansowego (do 55%).

Wyzwania stojące przed sektorem

W nadchodzących okresach przed sektorem bankowym stoi szereg wyzwań o charakterze makroekonomicznym, regulacyjnym czy strukturalnym.

Z punktu widzenia otoczenia makroekonomicznego wyzwaniem dla banków będzie niepewność związana z osłabieniem wzrostu w globalnej gospodarce, w szczególności w strefie euro (zwłaszcza Niemiec będących głównym partnerem handlowym Polski). Niepewność dotyczy również polityki gospodarczej głównych gospodarek (wzrost protekcjonizmu) oraz polityki głównych banków centralnych.

Nie można też wykluczyć, że polski sektor bankowy może się w pewnym stopniu znaleźć pod wpływem problemów strukturalnych sektorów bankowych niektórych krajów UE¹⁸.

Dużym wyzwaniem pozostaje środowisko niskich stóp procentowych, które oprócz zjawisk pozytywnych (m.in. poprawa jakości portfela kredytowego) może prowadzić też do zjawisk negatywnych. Do tych ostatnich należy zaliczyć m.in. możliwość niedoszacowania ryzyka stóp procentowych, ryzyko związane z niewłaściwą kalkulacją rentowności projektów inwestycyjnych, jak też dalsze przesunięcia aktywów gospodarstw domowych i przedsiębiorstw, w kierunku inwestycji o wyższych stopach zwrotu, co może prowadzić do tworzenia nierównowagi (lub „baniek cenowych”) na niektórych rynkach (np. na rynku nieruchomości).

Do wyzwań należy też zaliczyć niepewność związaną z planowanymi zmianami w systemie emerytalnym (tj. kwestia likwidacji OFE) oraz istotne zaangażowanie Skarbu Państwa w sektorze bankowym, poprzez dominujący udział właścicielski w największych podmiotach na rynku finansowym.

Pomimo generalnie korzystnej sytuacji, obserwowany w minionych okresach spadek dochodów w niektórych obszarach, stanowi wyzwanie dla niektórych banków i wymaga działań, które zapewnią im odpowiedni poziom zyskowności.

W tym kontekście należy mieć też na uwadze ryzyko związane z portfelem kredytów hipotecznych w walutach obcych. Wprawdzie jakość tego portfela pozostaje wysoka, ale związane jest z nim m.in. ryzyko o charakterze legislacyjnym (tj. ewentualnego przyjęcia rozwiązań ustawowych mających na celu zmianę dotychczasowych warunków umów kredytowych), co mogłoby prowadzić do powstania wysokich kosztów po stronie banków.

W przypadku portfela kredytów konsumpcyjnych, wyzwaniem może się okazać utrzymanie na odpowiednio niskim poziomie ryzyka związanego z wysokokwotowymi kredytami (powyżej 50 tys. zł) o długich terminach zapadalności (powyżej 5 lat).

Należy też mieć na uwadze cały szereg wyzwań stojących przed sektorem bankowości spółdzielczej dotyczących m.in. malejącej liczby udziałowców, relatywnie niskiego poziomu rezerw celowych, niskiej jakości części sprawozdań finansowych oraz wycen dokonywanych przez rzeczoznawców majątkowych, wyższą podatność na ryzyko reputacji i płynności, czy też ryzyko związane z szybkim rozwojem bankowości elektronicznej skutkujące coraz mniejszym związaniem klientów z lokalnymi dostawcami usług finansowych:

Kolejnym wyzwaniem jest konieczność dostosowania stawki WIBOR do Rozporządzenia PE i RE (UE) nr 2016/1011 w sprawie wskaźników referencyjnych (BMR)¹⁹.

¹⁸ W tym kontekście należy mieć na uwadze, m.in.: wysoki poziom kredytów zagrożonych w Grecji, Portugalii, na Cyprze i we Włoszech, znaczny stopień finansowania banków ze źródeł rynkowych (zwłaszcza w Danii i Szwecji), istotny udział skarbowych papierów wartościowych w aktywach banków w warunkach wysokiego zadłużenia publicznego kraju (Włochy), czy też istotne ekspozycje na wrażliwe gospodarki wschodzące (m.in. w sektorze banków hiszpańskich, brytyjskich, holenderskich i francuskich).

¹⁹ Szerzej zob. Komunikat KNF z dnia 10 stycznia 2018 r. dotyczący rozpoczęcia stosowania Rozporządzenia PE i RE (UE) nr 2016/1011 w sprawie wskaźników referencyjnych („BMR”).
https://www.knf.gov.pl/knf/pl/komponenty/img/Komunikat_ws_wskaznikow_referencyjnych_BMR_10_01_2018_60638.pdf

Pod względem wyzwań o charakterze regulacyjnym, szczególnie istotne jest wdrożenie MREL (spełnienie wymogu MREL ma nastąpić od stycznia 2023 r.), a tym samym konieczność emisji odpowiednich instrumentów spełniających kryteria MREL. Wprawdzie rentowność polskiego sektora bankowego nadal kształtuje się powyżej średniej w UE, ale w ostatnich latach wyraźnie się zmniejszyła, co może spowodować wzrost kosztów pozyskania odpowiednich instrumentów.

Wyzwaniem dla banków będą też regulacje dotyczące zarządzania portfelem NPL, tj. standardy kredytowania oraz redukcji poziomu NPL.

W nadchodzącym okresie banki czeka również implementacja zmian w obszarze rekomendacji KNF, a w szczególności w Rekomendacji S dotyczącej dobrych praktyk w zakresie zarządzania ekspozycjami kredytowymi zabezpieczonymi hipotecznie; w Rekomendacji B dotyczącej ograniczenia ryzyka inwestycji finansowych w banku oraz w Rekomendacji G dotyczącej zarządzania ryzykiem stopy procentowej w bankach.

W końcu należy mieć też na uwadze zmiany związane z nowelizacją pakietu CRR/CRD dotyczące obszaru ryzyka kredytowego (wprowadzenie SA-CCR - standardised approach for counterparty credit risk), ryzyka rynkowego (wprowadzenie FRTB - Fundamental Review of Trading Book), uwzględnienia w większym stopniu zasady proporcjonalności w małych bankach o niezłożonej strukturze (zmniejszenia lub eliminacji niektórych obowiązków, które nie wydają się uzasadnione względami o charakterze ostrożnościowym - mniej szczegółowe i rzadziej publikowane raportowanie i ujawnienia) czy też zwiększenia zdolności banków w zakresie udzielania kredytów związanych z inwestycjami (obniżenie wymogów kapitałowych z tytułu ryzyka kredytowego dla ekspozycji wobec małych i średnich przedsiębiorstw; obniżenie wymogów kapitałowych ekspozycji związanych z inwestycjami w infrastrukturę).

Do innych wyzwań trzeba zaliczyć zmiany stylów zachowań klientów, szybki rozwój elektronicznych kanałów dostępu, rozwój FINTECH-ów oraz stały wzrost zagrożeń związanych z cyberprzestępczością, co niesie ze sobą konieczność odpowiedniego dostosowania się banków w zakresie biznesowym oraz zapewnienia odpowiedniego poziomu cyberbezpieczeństwa.

Suplement

Wpływ zaudytowanych wyników Getin Noble i Idea Bank na sytuację sektora bankowego

W dniach 26 i 30 kwietnia 2019 r. zostały opublikowane zaudytowane wyniki jednostkowe i skonsolidowane Getin Noble oraz Idea Bank, które różnią się od danych niezaudytowanych przekazanych do NBP, na podstawie których opracowano „Raport o sytuacji banków w 2018 r.”.

Pomimo ujawnienia przez oba podmioty wysokich strat sytuacja sektora bankowego pozostaje stabilna, a środki deponentów pozostają bezpieczne. Jednocześnie UKNF podejmuje względem nich stosowne działania nadzorcze.

Trzeba przy tym zaznaczyć, że wpływ wyników Getin Noble i Idea Bank na podstawowe charakterystyki sektora był ograniczony i przejawiał się głównie w obniżeniu jego wyniku finansowego netto²⁰.

Wpływ wyników Getin Noble i Idea Bank na wybrane pozycje sektora bankowego

	Baza danych na podstawie której sporządzono „Raport” (mln zł; %)	Szacowany po publikacji wyników Getin Noble i Idea Bank (mln zł; %)
Rachunek wyników		
Wynik finansowy netto	14 531	13 156
ROA	0,79%	0,71%
ROE	7,08%	6,41%
Adekwatność kapitałowa		
Fundusze własne	204 593	203 647
Współczynnik kapitału Tier I (T1)	19,10%	19,06%
Łączny współczynnik kapitałowy (TCR)	17,19%	17,15%
Banki niespełniające wymagań regulacyjnych		
- liczba banków	7	8
- udział w aktywach	0,2%	1,4%

²⁰ Dokładne dane zostaną przedstawione na stronach UKNF (zakładka dane miesięczne sektora bankowego), po zasileniu bazy danych skorygowanymi danymi wraz z publikacją danych za kwiecień 2019 r.

SPIS TABEL

Tabela 1. Fundusze własne, kwota ekspozycji na ryzyko, współczynniki kapitałowe	3
Tabela 2. LCR banków komercyjnych	5
Tabela 3. Wybrane elementy rachunku wyników sektora bankowego	6
Tabela 4. Wybrane elementy rachunku wyników sektora bankowego	7
Tabela 5. Skala działania i struktura sektora bankowego	8
Tabela 6. Zmiana głównych kategorii bilansu	9
Tabela 7. Struktura walutowa bilansu sektora bankowego	10
Tabela 8. Należności od sektora niefinansowego	11
Tabela 9. Jakość należności od sektora niefinansowego	13
Tabela 10. Wybrane inne aktywa	15
Tabela 11. Źródła finansowania	15
Tabela 12. Wybrane dane banków notowanych na GPW	18
Tabela 13. Aktywa głównych podmiotów systemu finansowego (bez NBP)	19
Tabela 14. Udział aktywów, kredytów i depozytów w PKB	19

ANEKS - Banki i oddziały instytucji kredytowych według udziału kapitału polskiego
stan na 31/12/2018; kolejność według wielkości sumy bilansowej

Banki krajowe z dominującym udziałem kapitału polskiego

1. Powszechna Kasa Oszczędności Bank Polski S.A.
 2. Bank Polska Kasa Opieki S.A.
 3. Bank Gospodarstwa Krajowego
 4. Alior Bank S.A.
 5. Getin Noble Bank S.A.
 6. Bank Polskiej Spółdzielczości S.A.
 7. Idea Bank S.A.
 8. PKO Bank Hipoteczny S.A.
 9. SGB-Bank S.A.
 10. Bank Ochrony Środowiska S.A.
 11. Bank Pocztowy S.A.
 12. Plus Bank S.A.
 13. Pekao Bank Hipoteczny S.A.
- Wszystkie banki spółdzielcze

Banki krajowe z dominującym udziałem kapitału zagranicznego

1. Santander Bank Polska S.A.
2. mBank S.A.
3. ING Bank Śląski S.A.
4. Bank BGŻ BNP Paribas S.A.
5. Bank Millennium S.A.
6. Bank Handlowy w Warszawie S.A.
7. Deutsche Bank Polska S.A.
8. Credit Agricole Bank Polska S.A.
9. Santander Consumer Bank S.A.
10. Euro Bank S.A.
11. mBank Hipoteczny S.A.
12. Bank BPH S.A.
13. DnB Bank Polska S.A.
14. Nest Bank S.A.
15. HSBC Bank Polska S.A.
16. Toyota Bank Polska S.A.
17. FCA-Group Bank Polska S.A.
18. RBS BANK (Polska) S.A.
19. Mercedes-Benz Bank Polska S.A.

Oddziały instytucji kredytowych

1. Raiffeisen Bank International AG (Spółka Akcyjna) Oddział w Polsce
2. Societe Generale Spółka Akcyjna Oddział w Polsce

3. BNP Paribas S.A. Oddział w Polsce
4. Industrial and Commercial Bank of China (Europe) S.A. (Spółka Akcyjna) Oddział w Polsce
5. Volkswagen Bank GmbH Sp. z o.o. Oddział w Polsce
6. Intesa Sanpaolo S.p.A. Spółka Akcyjna Oddział w Polsce
7. Bank of China (Luxembourg) S.A. Spółka Akcyjna Oddział w Polsce
8. MUFG Bank (Europe) N.V. S.A. Oddział w Polsce
9. Danske Bank A/S Spółka Akcyjna Oddział w Polsce
10. Caixabank, S.A. (Spółka Akcyjna) Oddział w Polsce
11. RCI Banque Spółka Akcyjna Oddział w Polsce
12. Skandinaviska Enskilda Banken AB (Spółka Akcyjna) Oddział w Polsce
13. FCE Bank Spółka Akcyjna Oddział w Polsce
14. Haitong Bank S.A. Spółka Akcyjna Oddział w Polsce
15. Elavon Financial Services Limited (Spółka z Ograniczoną Odpowiedzialnością) Oddział w Polsce
16. Svenska Handelsbanken AB, Spółka Akcyjna Oddział w Polsce
17. Citibank Europe plc (Publiczna Spółka Akcyjna) Oddział w Polsce
18. Ikano Bank AB (publ) Spółka Akcyjna Oddział w Polsce
19. BNP Paribas Securities Services Spółka Komandytowo-Akcyjna Oddział w Polsce
20. Nordea Bank AB SA Oddział w Polsce
21. China Construction Bank (Europe) S.A. (Spółka Akcyjna) Oddział w Polsce
22. TF Bank AB (spółka z ograniczoną odpowiedzialnością) Oddział w Polsce
23. Euroclear Bank SA/NV (Spółka Akcyjna) Oddział w Polsce
24. AS Inbank Spółka Akcyjna-Oddział w Polsce
25. Aareal Bank Aktiengesellschaft (Spółka Akcyjna) Oddział w Polsce
26. Banque PSA Finance Spółka Akcyjna Oddział w Polsce
27. Western Union International Bank GmbH, sp. z o.o. Oddział w Polsce
28. Nykredit Realkredit A/S Spółka Akcyjna Oddział w Polsce
29. UBS Limited (Spółka z Ograniczoną Odpowiedzialnością) Oddział w Polsce
30. J.P. Morgan Europe Limited Spółka z Ograniczoną Odpowiedzialnością Oddział w Polsce
31. John Deere Bank S.A. Spółka Akcyjna Oddział w Polsce

Opracowanie:

Andrzej Kotowicz

przy współpracy

Departamentu Bankowości Komercyjnej i Specjalistycznej

Urząd Komisji Nadzoru Finansowego

URZĄD KOMISJI NADZORU FINANSOWEGO
ul. Piękna 20
00-549 Warszawa

tel. (+48 22) 262-50-00
fax (+48 22) 262-51-11
e-mail: knf@knf.gov.pl

www.knf.gov.pl